

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

ק.

עין משפט
נר מצוה

ע"א א מ"י פ"י מהל' שפירא הלכה ה' סמג
ע"א פ"י טו"ש"ע ח"מ ס' טו סעף ו'
פ"ב מ"י פ"י מהל' חובל ומזיק הלכה י"א ועין
בשגות ובמ"מ סמג ע"א
ע"א טו"ש"ע ח"מ ס' שפ"ט סעף א'
פ"א ג ד מ"י פ"י מהלכות סנהדרין הלכה ג סמג
ע"א טו"ש"ע ח"מ ס' פ"ה מ"י פ"י מהל' כלאים הלכה ז סמג
לא"ן ר"פ טו"ש"ע י"ד ס' ר"ז סעף ז'
מ"ב ס' י"א

מוסף רש"י

בית חיייהם. ללמוד
ל"ס אומנות להתפרנס
הם, מוקות ומורות מבני
בשרים דקרא (ב"מ ל').
דראין דינא דגרמי.
המחייב את הגורם הפסד
לחצורו (בבב"ב טו).
שנטל ונתן ביד. שנטל
הוא המעשה ממנו צדו
ופרשו לבעל דין (בבב"ב
כח). הרי זה קידוש.
לשון פן תוקדש (דברים
כב) אסר מבואר שצדו
ומחייב לשלם (יבמות טו).
מחיצת הכרם. שממך
לשדה הלגן של חצורו
(ב"ב ב).

בית חיייהם. ס' תלמוד תורה: ציקור חוליס וקבורה. פרכין צאלו
מציאות צ"מ ל' היינו גמילות חסדים ומוקי לה ציקור חוליס צנן גילו ונטול
אחד מששים בחלו וקבורה צוקן ואינו לפי כבודו ואפילו הכי חייב:
שנשא ונסן ציד. וזכה את החייב שהיה לו משכון למלוה ממנו ונטול

HebrewBooks.org © Mazonim Publishers. No commercial use allowed.

בית חיייהם את הדרך זו גמילות חסדים ילכו
זו ביקור חולים בה זו קבורה את המעשה זה
הדין אשר יעשו וזו לפנים משורת הדין ריש
לקיש אחוי ליה דינא לרבי אלעזר אמר
מעליא הוא אמר ליה "חזי דעלך קא סמכינא
א"ל כי סמכת עלי מאי למימרא דאי משתבח
בישא בעינא לאיחלופי לך והא את הוא
דאמרת רבי מאיר הוא ^אדראין דינא דגרמי
מאי לאו ר' מאיר ולא סבירא לן בוותיה א"ל
לא ר' מאיר יוסבירא לן בוותיה הו רבי
מאיר אילימא רבי מאיר (ר' ל' ב' פ' סימן)
דתנן ^בגזן את הדין וזכה את החייב חייב
את הזכאי טימא את הטהור טיהר את הטמא
מה שעשה עשוי וישלם מביתו הא איתמר עלה אמר רבי אילעא אמר רב
יהוא שנטל ונתן ביד אלא הא ר' מאיר דתנן לצבוע לו אדום וצבעו שחור
שחור וצבעו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו התם קא עביד בידים אלא
הא ר' מאיר דתנן ^גהמסכך גפנו על גבי תבואתו של חבירו הרי זה קידש
וחייב התם גמי קא עביד בידים אלא הא ר' מ' דתניא ^דמחיצת הכרם שנפרצה
אומר

לפנים משורת הדין עבר בדתני (רב יוסף) והודעת להם וגו'.
והך ברייתא מייתי נמי בפרק אלו מציאות (צ"מ דף ל')
גבי זקן ואינו לפי כבודו ורבי ישמעאל בר' יוסי לפנים משורת הדין
עבד דמתי כו' אצל צוקן פרק האומנים (שס דף פג.) גבי רבה בר

רב הוה דשקלינהו לגלמייהו דהנהו
שקולאי לא מייתי לה אלא מייתי למען
חלך בדך טובי' ומפ' ר"י מאורליי"ש
ללא שייך לפנים משורת הדין אלא
בדבר שאחרים חייבין וזה פטור כמו
רבי חייא דהכא ור' ישמעאל ברבי
יוסי צאלו מציאות (שס דף ל') אצל
בהאיא דרבה בר רב הוה אין חילוק
בינו לזין אחרים ואין נראה בדפסק
אלו מציאות (שס דף קד: ושס) אמר
דעבד לפנים משורת הדין גבי הא
[דאזוה] דשמואל אשכחניהו להנך חמרי
במדברא אהדיניהו למרייהו לבתר
מריסר ירחי שטא ובהאיא פטרי
כ"ע וי"ל דהנהו שקולאי לא שייך
לפנים משורת הדין כיון שעשו לו
הזקק גדול בפשיטה ששיצרו לו חצית
של יין: **אחוי דינא דר' אלעזר.**
כרץ למיגמר לא היה מחויב כדמשמע
גבי ר' חייא דעבד לפנים משורת
הדין והא דקאמר ^א(מר) חזי דעלך
קסמכינא אפילו לא אמר הוה מחייב
כמו ר' חייא דאע"ג דלא אמרה ליה הוה מחייב אי לא משום דלא הוה כרץ למיץ ורצ אלפס כחז דלעולם לא מחייב עד שיאמרו לו:
טימא את הטהור. אע"ג דאמר בהניקין (גיטין דף עב:) המטמא והמממע והממסך בשוגג פטור הכא אית ליה לחיובי אע"ג דשוגג
הוא מהאיא טעמא דמחייב התם במוזיל למי' היקק שאין ניכר לא שמה היקק כדי שלא יאה כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו
של חבירו הכא נמי חייב כדי שידקדק צדין יפה ולמ"ד נמי שמה היקק ושוגג פטור כדי שידעו הכא חייב דליכא למיחש להכי דאפילו
טיהר את הטמא ועירבו עם פירותיו ליכא למיחש שמה אח"כ לא יודיענו שהן טמאים דכיון שדיין זה חכם ובעל הוראה ודאי יודיענו:
טיהר את הטמא מה שעשה עשוי וישלם מביתו. א"ל ליישכ מירא את הטמא צשום עיין אלא כשעירבו עם פירותיו כדמפרש במסקנא
פ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לג: ושס) ובפרק עד כמה (בבב"ב דף כח: ושס) דלאס הן צעין לא מה שעשה עשוי ולא ישלם מצימו
שייך צהן והא דלא מפרש הכי אלא כי מוקי לה כשנשא ונתן ציד לאו משום דמעיקרא לאו צהכי עסקינן אלא דמעיקרא לא איירי כשעירבן
חכם אלא הצעלים אצל במסקנא קאמר שהחכם צעמנו עירבן ובצבורות שכל ליישכ וישלם מצימו צטיהר את הטמא כשעירבו עם פירותיו
איירי כשעירבו עם פירות מועטים ובסנהדרין שכל ליישכ מה שעשה עשוי איירי כשעירבו עם פירות מרובים ונמטעלו הטמאים צרוב
דמרווייהו ליכא לאוקמי צענין אחד דפשיטא דצמקום מה שעשה עשוי שהוא טהור לא שייך ישלם מצימו וא"ת למאי דצעי לאוקמי כר"מ
הכי מתצטלים הטמאים צרוב והא ס"ל לר"מ בהניקין (גיטין דף קד:) גבי אגוזי פרך ורימוני צאלן נפלו ונמטעלו אפילו שוגג לא יעלו
וי"ל דשוגג כי האי שעשה ע"פ חכם לא קנים ר' מאיר א"כ התם דוקא שנמטענו אחר הנפילה שנאסרו בתחילת תערובתן קאמר ר' מאיר
דלא יעלו אצל אס נמטענו קודם שנמערבו מודה ר"מ דשרי א"ך בהך מילתא דוקא דלאין דינא דגרמי אמיא כר"מ שאינו מומחה ודאי צעי לאמיא
מהכא דר' מאיר ^א(דלאין דינא דגרמי ואמאי מוקי לה נמי כשנשא ונתן ציד צלא נשא ונתן ציד חייב אפילו לרצנן דלא דיניי דינא דגרמי
כיון דצאמריה צעלמא קס דינא דמוכח צפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לג: ושס) דקאמר אי אמרת צצלמא טעה צדצר משנה אין
חוזר אלמא קס דינא היינו דקמפחד ר"ט אלא אי אמרת חוזר לימא ליה כיון דאילו הואי פרה [קמן] הוה הדרא השטא נמי דיןן לאו דינא
ולאו כלום עבדת והתם ע"כ אחי כרצנן דלר"מ דלאין דינא דגרמי אע"ג דאילו הואי קמן הוה הדר היה לו להמחייב כמו מראה דינר
לשולחני דחייב אע"ג דאילו הוה קמן הוה מהדר ליה וי"ל דלעולם היא סוגיא כר"מ ולא דמי למראה דינר לשולחני דכיון שהראה לשולחני
שוב לא היה לו להראותו לאחר אצל גבי פרה כשאסרה לו חכם זה לא היה לו למחר להאכילה לנכלים או לערסם עם פירות והיה לו
לישאל דייין לחכם אחר ומיהו קשה מטיהר ^א(הטמא אמאי מחייב חכם אפילו לר"מ צמה שעירבו צעל הצית עם פירות נימא כיון דאילו לא
עירבו הוה הדר השטא נמי לאו כלום עבד וכן צרישא דא"ך דדן את הדין פ' עד כמה (בבב"ב דף כח:) דתנן נמי שאינו מומחה ודאי את
הצבור ונשחט על פיו הרי זה יקצר וישלם מצימו ואמאי נימא כיון דאילו לא נשחט היה מותר השטא נמי לאו כלום עבד וע"כ דע"כ סוגיא
דהכא ודבכורות דלא כרצ חסדא דהא משמע דאליצא דר"מ ניחא ליה צלא נשא ונתן ציד אלא כרצ ששת וא"כ כיון דמה שעשה עשוי משום
דאיירי דטעה צשיקול הדעת דמוקי לה רב ששת צריש סנהדרין (דף א.) למה נמחייב הדיין לרצנן צמאי דנגע ציה שרץ הלא צלאו הכי
מה שעשה עשוי ועוד היכא דקס דינא למה לא ימחייב אפילו לרצנן דלא דיניי דינא דגרמי מ"ש מכהנים שפגילו צמקדש דמוזיין חיידין
צין לר"מ צין לרצנן אע"ג דצדצור צעלמא מיפסל ולא חשיב דינא דגרמי ונראה לפרש דכל היכא דקס דינא אפילו צדצור חשיב כמעשה
ולא כגרמא ומחייב אפילו לרצנן אצל היכא דאילו הוה קמן הוה הדר כגון מראה דינר וכגון טעה צדצר משנה לר"מ חייב ולרצנן פטור
דהא ודאי גרמא הוה מה שהאכילו אחרין כן על פיו או מה שעירבו עם פירותיו וסוגיא דסנהדרין כרצנן והא דצעי הכא לאוכוחי דר"מ ^א(דאין
דינא דגרמי מטיהר את הטמא דייק דחייב חכם צמה שעירבם צעל הצית עם פירותיו ומחייב את הזכאי דחייב חכם אמאי צשלים וצאי אחר
כך אצל טימא את הטהור וזכה את החייב צדצדצורו של חכם מה שעשה עשוי חייב לשלם אפילו לרצנן דלא דיניי דינא דגרמי וכן צפרק
עד כמה (בבב"ב דף כח:) דקאמר לימא תנן סתמא כר"מ משום טיהר את הטמא וחייב את הזכאי קאמר ולא משום טימא את הטהור וזכה
את החייב והא דמפרש התם לשנויי מתני' כרצנן טימא את הטהור דנגע צה שרץ וזכה את החייב שהיה לו משכון ונטלו הימנו אגב
אחריה מפרש להו א"כ סוגיא דהתם כרצ חסדא ומפרש האמת ורישא דמי שאין מומחה ודאי את הצבור ונשחט על פיו לאו דוקא אלא הוא
עצמו שחטו וצ"ע לרצנן מ"ש דפטרי צשורף שטרות צחצורו מטימא הטהור וכהנים שפגילו דלא חשיב דינא דגרמי דמה לי אס גורס לו הפסד
ע"י ששורף שטרותיו ומה לי ע"י דיצורו וצ"ל דיצורו חשיב כמעשה והו מוקי צגוף הממון צידים אצל צשורף שטר אינו נוגע צגוף הממון
וניירא צעלמא הוה דקלי מיייה ואין ^א(אלא גרס צעלמא ועוד וי"ל דסוגיא דהכא ודבכורות דלא כרצ ששת אלא כרצ חסדא דלא קס דינא
צדיצורו צעלמא ואיירי צנשא ונתן ציד דמוקי התם כרצ חסדא אלא דס"ד דגרמי דנשא ונתן צעלן ודחי דאיירי צנשא ונתן ציד הדיין
עצמו: **שאני התם דבידים עביד.** תימה ודקארי לה מאי קארי לה וי"ל משום דאין האמר משתנה מיד כשנותן צסממנים דאין קולט
הצבע מיד עד צ' ימים או ג' וגרמא צעלמא הוה דומה למסכך גפנו שאין מוקי עד אחר זמן וצתרווייהו משני צידים קעציד ומ"מ מסכך
גפנו לא מוקי כל כך צידים כמו צצמר לצבע לפיכך הציאה אחר כך: **מחיצת הכרם שנפרצה בו.** אור"ת שאין ^א(משנה צשום מקום אלא
בחייתא היא ומ"מ דייק דאמיא כר"מ * מכה היא משנה דהמסכך דלעיל דפליגי התם צספיא ר' יוסי ור"ש ואמרי אין אדם אוסר דבר שאין
שלו וא"כ צרייתא דמחיצת הכרם כר' יוסי ור"ש לא אחיא אלא כת"ק דידהו דהיינו כר"מ דסתם משנה ר"מ היא וא"ת ומאן תנא דפליגי
לדרימ צדינא דגרמי דרבי יוסי ור"ש לא פליגי אלא משום דאין אדם אוסר דבר שאין שלו ורצנן דפליגי אדר"ש צדצר הגורס לממון ליכא
למימר דיש חילוקין כדפרישית צמרובה (לעיל דף עא: ^א) וי"ל דההוא תנא דפרק המניח (לעיל דף לג:) דקתני שחטו ונתנו צצמנה מה שעשה
עשוי פליג אר"מ דמשמע דיש לפטור יותר צשורף שטרותיו מצשחטו ולמאן דלאין דינא דגרמי אמר לעיל דמגבי ציה דמי שטרא מעליא:
אומר

א) [לעיל טז: כחצות סו].
ב) סנהדרין ו' לג. קמן
ק) כבורות כח: א) כלאים
פ"ז מ"ד ה' יצמות פג.
ד) צ"ב ב. [וש"ז, א) ב'פ'
אלו מציאות דף ל' פ' רש"י
בית חיייהם ללמוד ללן
אומנות להתפרנס צו
וחוקות ומורות מבני
בשרים דקרא, ו) ד"ה
לפנים, א) מיתר, ט) ד"ה
שעירבן, ט) ד"ה השטא,
ו) ד"ה וסגרי.

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה טיהר וכו'
ד"מ היא דלאין וכו':
ב) בא"ד מיהו קשה
מטיהר את הטמא כ"ל:
ג) בא"ד והא דצעי הכא
לאוכוחי דרימ דראין
וכו': ד) בא"ד ואין זה
אלא גרס: ט) ד"ה מחיצת
וכו' שאין זה משנה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מחיצת וכו'
בבא קמא ח"א פשטת
דחמספכך. ע"י קמן דף
קטו ע"כ מוס' ד"ה ל"ז
ה"כ:

רבינו הגנאל

בית חיייהם את הדרך זו
גמילות חסדים אשר ילכו
זה ביקור חולים בה זו
קבורה ואת המעשה זו
הדין אשר יעשו זה לפנים
משורת הדין. ריש לקיש
אחוי דינא לר' אלעזר אמ'
ליה מעליא הוא אמ' ליה
חזי דעלך סמכינא, אמ'
ליה למאי אמ' ליה דאי
משתבח בישא מייחיבנא
לך, והא את הוא דאמרת
מאן הוא תנא דראין,
דינא דגרמי ר' מאיר,
מאי לאו ר' מאיר ולא
סבירא לך בוותיה, אמ'
ליה לא כר' מאיר וסבירא
לו בוותיה, ורייקיני הו ר'
מאיר אילימא הא דתנן
דן את הדין וזכה החייב
חייב הזכאי כול', ודחינן
הא ר' אילעאי ודוא שנטל
ונתן ביד. אלא לצבוע
לו אדום וצבעו שחור,
דחינן דילמא שני התם
בידדים קא עביד, אלא
הא מחיצת הכרם שנפרצה
אומ' לו לבעל הכרם גרור
נתיאש ולא גרר הרי זה
קידוש וחייב באחריותו,
פיר' חייב לשלם הורע
דיקמא לן זה סומך
לגרר ודורע זה סומך
ונטע, וכיון שפירך הגרר
נתיערבו ונאסרו תבואת
הכרם והורע ופסני שלא
גרר גרם לזרע להיאסר,
לפיכך נתיחייב בעל הגרר
לשלם דמי הורע שנאסר
נתברר כי אע"פ שלא
עשה מעשה בידים אלא
ישב ולא גרר וגרם
הזקק לחבירו חייב וכן
הלכה. מתני'. נתן צמר
לצבוע והקדיחתו יורה נתון
לו דמי צמור, צבועו
פטור כול', פיר' כער
כולבוס, ופיר' כולבוס